Conselleria d'Educació i Universitats
Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu

Maig 2024

Avaluació diagnòstica 2023-2024
2n d'educació secundària obligatòria

Competència en comunicació lingüística en llengua catalana

MODEL 4

Nom i llinatges: _____

Centre: _____ Grup: _____

Instruccions

- Per fer la prova utilitza un bolígraf blau o negre no esborrable.
- No facis servir cap corrector (líquid, cinta…).
- En aquest MODEL hauràs de respondre de la manera següent:
  - A la **PART 1**:
    * encerclant l'opció o les opcions de resposta correctes:

A (B) C D

    * escrivint la resposta correcta dins del requadre:

El text diu que…

    * completant les taules en què l'enunciat demana que relacionis columnes:

1	2	3	4
C	B	D	A

    * marcant si les afirmacions són vertaderes (V) o falses (F) amb una creu

	V	F
A.	X	
B.		X
C.	X	
D.		X

  - Fixa't si hi ha una o més respostes correctes per a cada pregunta. Si t'equivoques, retxa l'error i marca de nou la resposta correcta amb un cercle. Per tornar a marcar com a correcta una resposta prèviament retxada, encercla-la amb un cercle més gran.

  - La **PART 2** és per escriure la redacció final, que ha de tenir unes 15 línies. Si necessites fer una planificació o esquema del text que has d'escriure, pots utilitzar l'espai indicat al quadern amb el nom d'*esborrany*.
    * Recorda que només pots escriure la teva resposta dins l'espai que marca el requadre.

Comprensió oral

Ara escoltaràs un text dos cops. El primer és per respondre les preguntes i el segon per repassar-ne les respostes.

Àudio: Podcast *Mapamundi. Qui controli la intel·ligència artificial, controlarà el món*

1. A l'inici de l'àudio se sent una respiració. Marca quines altres **accions** fa servir el locutor per demostrar que, qui parla, és **humà**.

A. Riure, entristir-se i enfadar-se

B. Riure, pensar i dormir

C. Enfadar-se, menjar i pensar

D. Enfadar-se, ballar i escriure

2. Per què creus que és **necessari aclarir** que qui parla en un principi és un **ésser humà**? Marca si és **vertader (V)** o **fals (F)**.

	V	**F**
Perquè la intel·ligència artificial pot generar àudios i imatges que pareixen reals.		
Perquè la intel·ligència artificial és una aplicació de pagament.		
Perquè ningú té encara accés al ChatGPT.		
Perquè la intel·ligència artificial pot suplantar la identitat d'una persona.		

0-1-2 ☐

3. Relaciona cadascun dels **riscos** que pot generar la intel·ligència artificial amb un d'aquests **problemes** reals.

1. Riscos relacionats amb la salut
2. Riscos relacionats amb els drets fonamentals
3. Riscos relacionats amb la democràcia

A. Difusió d'informació política falsa

B. Suplantació de la identitat

C. Manipulació de la imatge d'una persona

Riscos	**1**	**2**	**3**
Problemes			

0-1-2 ☐

4. Quines d'aquestes característiques **no** estan presents en el text que has escoltat?

A. És un missatge en què abunda l'opinió personal.
B. És un missatge que cerca emocionar l'oient.
C. És un missatge en què importa l'opinió del presentador.
D. És un missatge que pretén ser objectiu.

0-1-2

5. De quina manera es **fa referència** a la **intel·ligència artificial** al llarg de l'àudio?

0-1

6. Creus que és **important** que s'adverteixi que se sentirà una **veu** que **no** és **humana**? Raona breument la resposta.

0-1

7. Un dels riscos de la intel·ligència artificial (IA) del qual adverteix el ChatGPT és el de la **substitució d'ocupacions humanes**. Selecciona un enunciat que expliqui aquest **risc**.

A. La IA organitzarà les feines domèstiques com fer la neteja o la compra.
B. La IA farà el treball que actualment fa una persona en segons quines activitats.
C. La IA crearà més llocs de feina.
D. La IA no substituirà cap treballador al seu lloc de feina.

8. Indica quin enunciat es correspon amb la **idea principal** del text i les **idees secundàries**.

A. La necessitat de fer servir la IA i les eines per emprar-la.
B. L'amenaça que comporta utilitzar la IA i les lleis que hi hauran d'actuar.
C. Presentar la IA, tant els riscos com els avantatges que comporta.
D. El tractament de les dades que fa la IA, tant els riscos com els avantatges que comporta.

9. Quina **tasca** encarrega el presentador al ChatGPT?

0-1

10. **Substitueix** l'adjectiu ***estrella*** de l'enunciat següent per un d'equivalent:

«li hem preguntat al ChatGPT, l'eina **estrella** de la IA generativa»...

0-1-2

11. A l'àudio es fan servir expressions com ***automatització***, ***discriminització algorítmica*** o ***privacitat de les dades***. Selecciona a quin **àmbit** pertanyen aquestes expressions.

A. A la programació i creació de videojocs
B. Al món educatiu
C. A la ciència ficció
D. A la ciència i a la tecnologia

12. **Ordena** aquestes idees segons apareixen al text.

1. Tot plegat fa pensar que la IA és una eina que transformarà el món.
2. S'aclareix quan la veu és humana i quan pertany a la IA.
3. La IA presenta tant avantatges com riscos.

A. En primer lloc
B. En segon lloc
C. En tercer lloc

Idees	**1**	**2**	**3**
Ordre			

0-1

Comprensió lectora 1

Assevera un personatge de videojoc que

el meu naixement és fruit del treball de mil deïtats paganes. Jornades laborals de catorze hores diàries, sis a la setmana. Matrimonis trencats, baixes per estrès, un parell de despreniments de retina i innombrables teclats rebentats a cops contra la paret. Tot això, per mi. Només per mi. Set anys de feina per crear-me un aspecte, una vida, uns records, uns futurs, un món, una veritat. Una ànima. No soc únicament el protagonista virtual d'un videojoc, soc la cristal·lització de milions de somnis.

[...]

Visc a l'oest estatunidenc de finals del segle XIX. El Far West. No hi visc, vaja, m'han programat, però a partir d'ara parlaré com si aquest artifici fos una realitat física i temporal. Demano nul·la condescendència, si us plau: no sabreu mai si el vostre món també és una recreació programada per éssers dodecadimensionals intuïtivament impossibles d'imaginar. Potser vosaltres també viviu a l'escenari d'un joc macabre i caduc.

Els escenaris per on campo són finits, però sovint no ho semblen. Has d'emprar setanta-cinc hores si vols acabar totes les missions del joc. Més números: un guió de dues mil pàgines, mig milió de línies de diàleg, un miler d'actors, tres mil dies de rodatge, tres-centes mil animacions, dues-centes cançons. A més, un munt de pobles, deserts, canyons, camins i muntanyes on no falta cap detall. Un univers fet per a mi, on tot orbita al meu voltant. El somni dels mortals com vosaltres.

Cerrudo Boada, M., *Lluny vol dir mai més*, 2011

13. Selecciona l'**opció** correcta per completar l'oració.

Aquest text pertany a **1** que es titula **2** i l'autor és **3**

1. Aquest text pertany a	**2. que es titula**	**3. i l'autor és**
A. una pàgina web	A. *Lluny vol dir mai més*	A. Assevera.
B. una novel·la	B. *El far West*	B. anònim.
C. un llibre de text	C. *Assevera un personatge que*	C. Marc Cerrudo Boada.

0-1-2

14. **Substitueix** el substantiu ***naixement*** de l'oració següent per un d'equivalent i fes els canvis de concordança necessaris:

«***el meu naixement*** *és fruit del treball de mil deïtats paganes*»

_____ és fruit del treball de mil deïtats paganes.

0-1

15. Quin és l'**objectiu** del text si tenim en compte la informació que s'hi dona?

A. Explicar quin és el funcionament del videojoc
B. Fer publicitat del videojoc
C. Valorar el treball dels creadors
D. Presentar el personatge

16. Al darrer paràgraf s'indiquen algunes de les **qüestions** que han intervingut en la **creació** del **videojoc**. Indica'n almenys tres.

0-1-2

17. En quin tipus d'**obra literària** trobaries un text com aquest? Indica'n dues.

A. En una novel·la
B. En una autobiografia
C. En un llibre de relats
D. En un poema

0-1

18. **Ordena** aquestes idees segons apareixen al text.

1. Compara la seva vida de personatge virtual amb la d'un ésser humà.
2. Exposa el temps i els sacrificis que han calgut per crear-lo.
3. Enumera totes les accions que s'han realitzat en la creació del videojoc.

A. 1r paràgraf

B. 2n paràgraf

C. 3r paràgraf

Idees	**1**	**2**	**3**
Ordre			

0-1

19. **On** cercaries **informació** per a la creació d'un videojoc ambientat en el Far West? Marca les fonts adequades.

A. Un llibre d'història de la literatura

B. Una enciclopèdia en línia

C. Un tutorial de programació de videojocs

D. Pel·lícules i sèries ambientades en aquesta època

0-1-2

20. A **quin somni** fa referència la frase que conclou el text «El somni dels mortals com vosaltres»?

0-1-2

La prova continua a la pàgina següent ⇒

Comprensió lectora 2

CATALUNYA NIT

Catalunya estudia prohibir el consum de begudes energètiques en menors

L'alt contingut de cafeïna d'aquest tipus de refresc pot provocar insomni, ansietat, mals de cap, falta de concentració i fins i tot problemes cardiovasculars

Montse Comellas / Núria Jar

23/10/2023 - 22.20

La nevera del supermercat està cada cop més plena de begudes energètiques de tots colors. **La varietat és enorme** i cada cop hi ha més marques que se sumen al carro de **la moda iniciada per les marques Redbull i Monster Energy**.

Davant aquest escenari, **Catalunya estudia regular la venda de begudes energètiques als menors d'edat**. També ho estan avaluant el País Valencià, les Illes Balears, Aragó, el País Basc, Navarra, Castella-la Manxa i Castella i Lleó.

La pionera és **Galícia: serà la primera, l'any que ve, que en prohibirà el consum als menors**, i les equipararà amb l'alcohol, seguint les recomanacions del Ministeri de Sanitat i l'Associació Espanyola de Pediatria.

La meitat dels adolescents han begut begudes energètiques l'últim mes

Els adolescents són el principal mercat d'aquestes begudes. Prop de **la meitat dels joves entre 14 i 18 anys han consumit aquest tipus de begudes l'últim mes**, segons l'enquesta ESTUDES del Ministeri de Sanitat. En les noies, el consum és del 39 %, però en els nois s'enfila fins al 50 %. En canvi, el consum entre la població general baixa fins al 12 %.

Els nois consumeixen més begudes energètiques que les noies (CCMA)

A més, **un 16 % dels joves han barrejat begudes energètiques amb alcohol els últims 30 dies**, una xifra que torna a ser **molt més elevada entre els nois**. Aquesta barreja sovint multiplica els efectes negatius del consum d'aquestes begudes, que no és innocu.

Els experts alerten del seu alt nivell de cafeïna. Segons l'Agència Espanyola de Seguretat Alimentària i Nutrició (AESAN), una llauna de mig litre d'aquest refresc conté 160 mil·ligrams de cafeïna, tanta com dues tasses de cafè expresso o quatre llaunes de cola, a més de sucre o altres estimulants.

Perjudicis per a la salut: alteracions del comportament i trastorns cardiovasculars

El **doctor Ramon Estruch, de l'Hospital Clínic de Barcelona**, alerta que el consum d'aquestes begudes pot provocar efectes perjudicials per a la salut, sobretot **efectes psicològics i alteracions del comportament, així com trastorns cardiovasculars**:

"I això fa que a la gent jove li entri neguit, fins i tot problemes per dormir, i d'alguna manera, si en prenen molt, poden arribar a generar dependència, i si ho deixen de fer, abstinència. I el que veiem ara és que amb la gent jove, fins i tot nens i joves, comencen a tenir problemes cardiovasculars com ara arrítmies o hipertensió."

Salut recorda la importància de **no confondre les begudes energètiques amb les begudes isotòniques o per a esportistes**. Des de Salut Pública fa temps que es desaconsella consumir begudes energètiques en infants i adolescents. També recomana evitar-ne el consum en dones embarassades o en període de lactància, i persones sensibles a la cafeïna, amb hipertensió, patologies cardíaques o trastorns neurològics.

Comellas, M., Jar, N., Catalunya estudia prohibir el consum de begudes energètiques en menors, 3Cat CCMA 2023

21. Ordena aquests enunciats segons apareixen al text.

1. Proposta de regulació de consum per als menors
2. Quin n'és el consum que fan els joves.
3. Augment de la presència en la societat d'aquestes begudes
4. Quins problemes poden comportar les begudes energètiques.

A. En primer lloc
B. En segon lloc
C. En tercer lloc
D. En quart lloc

Enunciats	**1**	**2**	**3**	**4**
Ordre				

0-1-2

22. Completa els enunciats següents seleccionant l'**opció** correcta.

1. El grup social que consumeix més begudes energètiques és…

A. les dones embarassades
B. les noies
C. els joves

2. El % de joves que el darrer mes han barrejat alcohol i begudes energètiques és del…

A. 16 %
B. 12 %
C. 39 %

Enunciats	**1**	**2**
Opcions		

0-1

23. Per quin **motiu** les **begudes energètiques** són un **perill** potencial?

A. Perquè un dels ingredients és l'alcohol.
B. Perquè cada vegada hi ha més marques.
C. Perquè contenen grans dosis de sucre.
D. Perquè tenen un contingut alt de cafeïna.

24. Localitza al **text** l'**opinió** d'algun **especialista** en la matèria i indica de quines qüestions alerta.

0-1

25. Quin d'aquests enunciats es correspon amb el **tema** principal del text?

A. Els joves confonen les begudes energètiques amb les isotòniques.
B. Han augmentat les malalties cardiovasculars a Catalunya i Galícia.
C. Els principals consumidors de begudes energètiques són joves.
D. Alguns governs autonòmics estudien la possibilitat de prohibir als menors les begudes energètiques.

26. Explica al requadre com entens l'expressió ***Davant aquest escenari*** a la frase següent:

«***Davant aquest escenari***, *Catalunya estudia regular la venda de begudes energètiques als menors d'edat.*»

0-1

27. Quin **propòsit** té el **darrer paràgraf** del text?

A. Donar instruccions o consells
B. Explicar què són les begudes energètiques.
C. Opinar o mostrar preferències
D. Prohibir el consum de begudes energètiques

28. Quina **comparació** es fa servir perquè s'entengui el **percentatge** alt de **cafeïna** de les begudes energètiques?

0-1-2

La prova continua a la pàgina següent ⇒

Comprensió lectora 3

Espècies marines protegides de les Illes Balears

SALROIG *Isurus oxyrinchus*

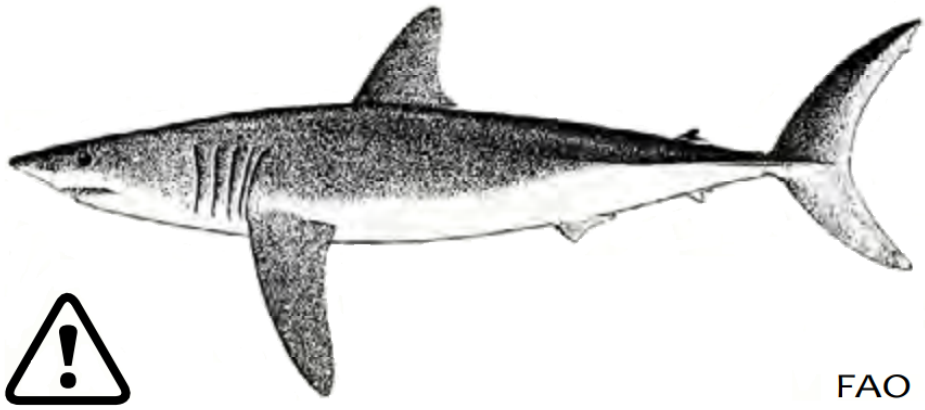

FAO

Illes de presència
Totes

Estat de conservació
Desfavorable

Normativa de protecció

Ordre AAA/1771/2015.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex III).

Descripció

Tauró fusiforme, massís i esvelt, de fins a 4 m de longitud. De color blau brillant al dors, més clar als costats i blanc a la part inferior. El musell és cònic i molt apuntat. Les dents són primes, llargues i de voreres llises; les davanteres tenen les puntes corbades. La primera aleta dorsal és gran i la segona molt petita. La caudal té forma de mitja lluna.

Distribució

Present a tota la Mediterrània, és un tauró pelàgic que es pot trobar tant a prop de la costa com a zones oceàniques. Es mou entre la superfície i els 500 m de profunditat, rarament per devall dels 16°C. És una espècie altament migratòria de la qual es desconeix el patró de moviments al mar Mediterrani.

El **marraix** (*Lamna nasus*) és una espècie semblant protegida per la mateixa normativa i, a més, pel Conveni CITES. Més gruixat que el salroig, no sol arribar als 3 m. És de color gris blavós al dors i blanc grisós a la zona ventral. Les dents tenen les voreres llises i puntes secundàries als costats. La primera aleta dorsal és gran i arrodonida, amb l'extrem posterior de color blanc.

Morey, G., *Espècies marines protegides de les Illes Balears*, Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat. Servei de Protecció d'Espècies., 2015

29. Completa els enunciats següents seleccionant l'**opció** correcta.

1. El salroig és un tauró present a…
   A. únicament a Eivissa.
   B. únicament a Mallorca.
   C. totes les Illes Balears.

2. Si bé la primera aleta dorsal és gran, la segona és…
   A. molt petita.
   B. igual.
   C. més gran.

3. És un tauró que es pot trobar a…
   A. únicament a alta mar.
   B. únicament a les platges.
   C. a la costa i a 500 m de profunditat.

Enunciats	**1**	**2**	**3**
Opcions			

0-1

30. Marca en quins **apartats** està estructurada la informació del **text**.

A. Normativa de protecció i estat de conservació
B. Aparellament i reproducció
C. Pesca i aprofitament comercial
D. Descripció i distribució

0-1

31. El salroig és un tauró que habita en **aigües fredes** o en aigües **temperades**?

0-1

32. Escriu almenys **un adjectiu** que es faci servir al **text** per descriure l'aspecte d'aquestes parts del salroig:

cos	
color	
musell	
dents	
aletes dorsals	

0-1

33. Al text, els apartats de la **descripció** i **distribució** del salroig són **importants**...

A. per tal d'evitar possibles atacs als banyistes de la zona.
B. per ajudar a la conservació d'una espècie en perill d'extinció.
C. per poder filmar-lo en documentals especialitzats de temàtica naturalista.
D. per tal de localitzar-lo i pescar-lo fàcilment.

34. Per quin **motiu** apareix informació d'un **altre tauró** com el marraix?

0-1

35. Marca quines d'aquestes **paraules** del text són pròpies d'un **text científic**.

☐ A. musell
☐ B. pelàgic
☐ C. voreres
☐ D. Isurus oxyrinchus
☐ E. cònic
☐ F. desfavorable
☐ G. fusiforme
☐ H. esvelt
☐ I. arrodonida

0-1-2

36. Quin tipus d'**informació** deu recollir el **Conveni de Barcelona** i el **Conveni de Berna**?

0-1

Expressió escrita

37. A continuació hauràs de fer una redacció d'**aproximadament 120 paraules** (més o manco **15 línies** de 8 paraules cada una). Si n'escrius menys es veurà afectada la teva puntuació. Et recomanam que primer facis un esborrany en l'espai en blanc que hi ha a continuació.

A classe de Ciències Naturals heu quedat alarmats després de veure un documental on es mostraven els **efectes** que tendrà el **canvi climàtic** damunt el planeta si no actuam de manera immediata. Un grup de companys heu decidit no quedar-vos de braços creuats i us heu citat per a una primera reunió en què posareu en comú de quina manera podeu contribuir al respecte. Escriu un text amb les **propostes** que els plantejaries (què es pot fer a l'**institut** perquè sigui un lloc sostenible, quines actuacions duries endavant **a casa** amb la teva família, què canviaries quant als **teus hàbits** de consum o què aconsellaries als **dirigents** de la teva població perquè sigui un espai saludable i respectuós amb el medi ambient).

0-1-2 ☐ 37a	0-1-2 ☐ 37b	0-1-2 ☐ 37c	0-1-2 ☐ 37d	0-1-2 ☐ 37e	0-1-2 ☐ 37f	0-1-2 ☐ 37g
0-1-2 ☐ 37h	0-1-2 ☐ 37i	0-1-2 ☐ 37j	0-1-2 ☐ 37k	0-1-2 ☐ 37l	0-1-2 ☐ 37m	0-1-2 ☐ 37n

Esborrany

Si has repassat bé tota la prova...

Enhorabona: has acabat!

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

Conselleria d'Educació
i Universitats
Institut d'Avaluació i Qualitat
del Sistema Educatiu

Avaluació diagnòstica 2023-2024 IAQSE-CAIB © 2024 by IAQSE is licensed under CC BY-NC 4.0

Les imatges emprades per al disseny de la prova tenen les llicències